

Δυτικός Εκσυγχρονισμός ή Νεοελληνισμός;

Δρ Μάνος Δανέζης
Επίκουρος καθηγητής
Τμήμα Φυσικής
Πανεπιστημίου Αθηνών

Όπως αναφέραμε και σε προηγούμενο σημείωμά μας, εδώ και αρκετά χρόνια γίνεται μια γιγαντιαία προσπάθεια εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας με βάση αντιγραμμένα δυτικά συστήματα, χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψη οι ελληνικές κοινωνικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες.

Οι ανεργάτιστες, ωμές αλλά συγχρόνως ανιστόρητες κοινωνικές και πολιτισμικές παρεμβάσεις, δεν έχουν λάβει υπ' όψη τους ότι η διαίρεση της Ευρώπης σε ανατολική και δυτική δεν είναι μόνο γεωγραφική αλλά βασικά πολιτισμική. Αυτό βέβαια δεν απειλεί την συνοχή και την ενιαία συγκρότησή της, στο μέτρο που γίνουν κατανοητά και σεβαστά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε εθνολογικής ομάδας.

Μεταξύ των πολιτισμικών αντιλήψεων Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης μπορούμε να διακρίνουμε ριζικές διαφοροποιήσεις σε όλα τα επίπεδα.

Στο επίπεδο της επιστημονικής συγκρότησης αναγνωρίζουμε την δυτική θεοποίηση της ύλης και των εφαρμογών της και την ανατολική λατρεία στο πνεύμα και την θεωρητική επιστημονική σκέψη.

Ο Δυτικός Χριστιανισμός ασπάζεται και υπακούει κατά γράμμα τον υλιστικό, εγωκεντρικό και πραγματιστικό προχριστιανικό Ιουδαϊσμό, σε αντίθεση με τον πνευματικό και εσωτερικό χαρακτήρα του Πλατωνικού και ιδεαλιστικού Ανατολικού Ορθόδοξου Χριστιανισμού.

Σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, οι Δυτικές κοινωνίες επιλέγουν να εκφράζονται πολιτικά μέσω μιας νόθας και ψευδεπίγραφης δημοκρατικής έκφρασης, της «Δημοκρατικής Ολιγαρχίας», η οποία έχει ως στόχο το κέρδος του ατόμου και όχι της κοινωνίας. Σε αντίθεση οι πολίτες της Ανατολικής Ευρώπης είναι οι πλέον ευαίσθητοι σε πολιτικά συστήματα τα οποία επαγγέλλονται ιδεαλιστικά αγαθά με αποδέκτη τον άνθρωπο και το κοινωνικό κράτος. Έτσι γίνεται φανερό ότι ο βίαια επιβαλλόμενος στην ελληνική κοινωνία δυτικός εκσυγχρονισμός είναι αλλοεθνής και ετερόδοξος ως προς την συνείδηση και το πολιτισμικό επίπεδο του λαού μας.

Η προσπάθεια αυτή εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας γίνεται από τους τεχνοκρατικούς, θετικιστικούς και νεοφιλελεύθερους κύκλους των αστικών κοινωνικών στρωμάτων, προκειμένου να επιβληθεί ένας κατευθυνόμενος, άκρατος και ανιστόρητος «ευρωκεντρισμός» που ως στόχο του έχει την αφομοίωση της ελληνικής παράδοσης, την αλλοίωση του ιθαγενούς στοιχείου προς όφελος τρίτων και την απεμπόληση της εθνικής ιδιαιτερότητας, προς όφελος μιας δήθεν οικουμενικότητας.

Όπως αναφέρει και Μάριος Μπέζγος, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών στο βιβλίο του «Νεοελληνική φιλοσοφία της θρησκείας», με τον τρόπο αυτό: «Εκβιάζουμε άκαιρα το μοντερνισμό και επισπεύδουμε βίαια, βιαστικά και βεβιασμένα, αν όχι εκβιαστικά κιόλας, τον εκσυγχρονισμό της χώρας. Με επιπολαιότητα κι ελαφρότητα ο ευρωκεντρισμός καταλήγει να εκφυλίζεται σε ρηχό και ασπόνδυλο χαμαιλεοντισμό, δηλαδή μια άκριτη και υποκριτική προσαρμογή».

Μια εξίσου ακραία όμως και επικίνδυνη λογική αναπτύσσεται ως δήθεν αντίπαλο δέος του άκρατου ευρωποκεντρισμού, η λογική του « απομονωτισμού

Στον ελληνικό χώρο ο απομονωτισμός εκφράζεται κυρίως από τους πλέον ακραίους, μονολιθικούς και συντηρητικούς κύκλους όλων των κοινωνικών, θεολογικών και πολιτικών ομαδοποιήσεων. Η άποψη αυτή υπεραμύνεται της ανάγκης απομόνωσης, μερικής ή ολικής, της ελληνικής κοινωνίας από το διεθνές περιβάλλον, το οποίο σε κάθε περίπτωση θεωρείται εχθρικό και αναίτια, ή ζηλόφθονα, ανθελληνικό. Κύριο στοιχείο δράσης αυτής της αντίληψης αποτελεί η αντίσταση και αντίδραση σε κάθε προσπάθεια όσμωσης του ελληνισμού με τα οποιαδήποτε, θετικά ή αρνητικά, δυτικοευρωπαϊκά πρότυπα. Βάση αυτής της ιδεοληψίας αποτελεί η δογματική αποδοχή και αναπαραγωγή όλων των εγχώριων παραδοσιακών αξιών, είτε αυτές έχουν ξεπεραστεί από την σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα, είτε όχι. Οραμα αυτής της αντίληψης αποτελεί η εγκαθίδρυση μιας παγκόσμιας ελληνικότητας με βάση ένα ελλαδικό κέντρο. Ως μέσο επίτευξης αυτού του οράματος προτείνεται μονοσήμαντα η επιστροφή στις λαϊκές ελληνικές ρίζες, και η προσφυγή στη λαϊκή παράδοση και αυτό όχι ως αναγκαία προϋπόθεση επαναπροσδιορισμού βασικών πολιτισμικών αξιών, αλλά ως επανάληψη και νοσταλγική επιστροφή στους παλιούς καλούς καιρούς που δεν αντιλαμβάνονται ότι έχουν περάσει ανεπιστρεπτί

Όπως αναφέρει και ο Μάριος Μπέγζος: «Ο απομονωτισμός συχνά εκφυλίζεται σε στείρο εθνικισμό. Απορρίπτει το δυτικοευρωπαϊκό διεθνισμό χωρίς πειστική αιτιολόγηση. Επιμένει σε αναχρονιστικά και απάνθρωπα κοινωνικά θεωρήματα κι έτσι συντηρεί ανελεύθερες καταστάσεις. Εθελουφλεί μπροστά στην αναντίρρητη τεχνική πρόοδο και πολιτική ελευθερία, που προσφέρονται από το σύγχρονο τρόπο ζωής περιφρονώντας τη δυτικοευρωπαϊκή οικουμενικότητα».

Όπως γίνεται φανερό και οι δύο προηγούμενες ακραίες θέσεις βρίσκονται σε αντίθεση με τα βασικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, τα οποία απορρέουν από το Ελληνικό φιλοσοφικό οικοδόμημα. Οι οπαδοί της αφομοίωσης του ελληνισμού από τον ευρωποκεντρισμό δεν θα πρέπει να αγνοούν ότι, η σύγκλιση διαφορετικών πολιτισμικών και εθνολογικών τάσεων δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα μιας οικονομίστικης σύγκλισης. Θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι τα οράματα και οι ελπίδες ενός λαού στηρίζονται στη γνώση του παρελθόντος του και δεν εκφράζονται με ποσοστά, δείκτες και λογιστικές μονάδες.

Με τη σειρά τους οι οπαδοί του δογματικού ελληνοκεντρικού απομονωτισμού θα πρέπει να κατανοήσουν ότι η μεγαλοσύνη ενός λαού δεν κρίνεται από το «κλέος» των αρχαίων προγόνων του, αλλά από τη δυνατότητά του να αποδείξει, σε παγκόσμιο επίπεδο, ότι έχει τη δυνατότητα να το ξεπεράσει. Ο σεβασμός και η εκτίμηση της διεθνούς κοινότητας των πολιτών στις δυνατότητες ενός ζώντος λαού κατακτάται και δεν χαρίζεται. Ομοίως θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι, η παγκόσμια κυριαρχία του ελληνικού πνεύματος, το οποίο επικαλούνται, είναι εκείνη η οποία επέβαλε τα ιδεώδη της παγκοσμιοότητας και του διεθνισμού, αλλά συγχρόνως σύντριψε, μέσω του μεγάλου Αλεξάνδρου, την ιδεοληψία του ελλαδικού κέντρου. Έλληνας είναι όποιος μετέχει της Ελληνικής Παιδείας. Ελληνικό κέντρο αποτελεί κάθε χώρα, κάθε πόλη, κάθε άνθρωπος που σέβεται, τιμά και αναπαράγει το Ελληνικό Πνεύμα αποδεικνύοντας ότι αυτό παραμένει ζωντανό.

Ποιος είναι λοιπόν ο δρόμος της Ελλάδας του μέλλοντος; Ευρωκεντρισμός και αφομοίωση ή δογματικός Ελληνοκεντρισμός και απομόνωση;

Τι είναι Ελληνικό, αυτό το οποίο προέρχεται και συνδέεται με το επιστημονικό, θεολογικό και κοινωνικό παρελθόν του ελληνικού πνεύματος ή αυτό που επιβάλλεται «πλαστά» μέσω της κατευθυνόμενης δυτικοευρωπαϊκής ανατροφής μας;

Το δίλημμα είναι ψευδές. Αυτό το οποίο θα πρέπει να επιδιώξουμε είναι η δημιουργία ενός νεοελληνικού πολιτισμικού ρεύματος, μέσω του κριτικού διαλόγου της

ελληνικής κοινωνικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας, με την ευρωπαϊκή οικουμενικότητα. Ένας τέτοιος διάλογος δεν θα οδηγήσει αναγκαστικά σε μια πολιτισμική και εθνολογική ταύτιση, αλλά στην συνειδητοποίηση ότι η πραγματοποίηση του οράματος ενός ενιαίου κοινωνικού ευρωπαϊκού χώρου απαιτεί όλοι οι ευρωπαίοι πολίτες να είναι ίσοι και όχι ίδιοι. Το μέλλον της Ευρώπης είναι πολύχρωμο, πολύγλωσσικό, πολυθρησκευτικό και πολιπολιτισμικό και δεν καταγράφεται σε λογιστικά κατάστιχα, αλλά στις καρδιές των πολιτών που θα το βιώσουν

Βιβλιογραφία

Μάριος Μπεγζος: «Νεοελληνική Φιλοσοφία της θρησκείας», εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998.